

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Bydgoszczy wyrokiem z 19 grudnia 2017 r. uchylił rozstrzygnięcie nadzorcze, którym Wojewoda Kujawsko-Pomorski stwierdził nieważność uchwały Rady Powiatu Wąbrzeskiego w której przyjęto Kartę samorządności. Sąd potwierdził tym samym, że rady powiatu mają prawo do wyrażania opinii i przyjmowania stanowisk w sprawach dotyczących jednostek samorządu terytorialnego.

Przypomnijmy, że w 2017 r. szereg rad gmin i powiatów w całej Polsce przyjmowało Kartę samorządności, jako wyraz poparcia dla zbioru wartości na jakich zbudowany jest samorząd terytorialny w naszym Państwie. Niektóre powiaty z województwa kujawsko-pomorskiego zgłaszały do Związku Powiatów Polskich, że w sprawie podjętych uchwał wojewoda wszczął postępowania, a następnie stwierdził nieważność uchwał przyjmujących Kartę. Powiat Wąbrzeski przy wsparciu Biura Związku Powiatów Polskich zdecydował się na złożenie skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego.

W skardze wskazano na naruszenie przez wojewodę art. 7 Konstytucji RP, art. 165 Konstytucji RP oraz art. 2 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym poprzez ich niewłaściwą wykładnię. W uzasadnieniu skargi Powiat Wąbrzeski podkreślił, m.in. iż uchwała została podjęta jako akt o charakterze niewłaściwym a jej treść była ściśle związana z ustrojem samorządu terytorialnego, a zatem przepisami, które determinują funkcjonowanie powiatu zajmującego w sprawie stanowisko. Przedmiotowa uchwała stanowiła formę wyrażenia przekonań powiatu posiadającego na mocy art. 165 ust. 1 zd. 1 Konstytucji osobowość prawną, Powiatowi – tak jak każdej osobie prawnej – prawo do występowania w obrocie, w tym wyrażania swoich poglądów. Odebranie powiatowi prawa do wyrażania opinii stoi w sprzeczności z zasadą samodzielności jednostki samorządu terytorialnego. Możliwość wyrażania własnych opinii jest bowiem niewątpliwie częścią składową samodzielności każdej osoby prawnej. W skardze Powiat Wąbrzeski podniósł również, że ingerencja organów nadzoru w samodzielność powiatu musi mieścić się nie tylko w granicach prawa wynikających z Rozdziału 8 ustawy o samorządzie powiatowym ale przede wszystkim nie może prowadzić do naruszenia konstytucyjnej zasady proporcjonalności. W uzasadnieniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 25 maja 2016 r. Kp 5/15 wskazano, że cyt. zasada zakazu nadmiernej ingerencji, określana też jako zasada proporcjonalności, ma na celu nie tylko ochronę konstytucyjnie gwarantowanych wolności i praw jednostek, lecz także rozciąga się na relację między władzami publicznymi. W dotychczasowym orzecznictwie Trybunał odnosił zasadę proporcjonalności do ochrony jednostek samorządu terytorialnego przed ingerencjami ustawodawczymi (zob. wyroki z: 25 maja 1998 r., sygn. U 19/97, OTK ZU nr 4/1998, poz. 47; 4 maja 2004 r., sygn. K 40/02, OTK ZU nr 5/A/2004, poz. 38). Zachowanie proporcjonalności jest szczególnie istotne w sytuacji, gdy ustawodawca wkracza w taką sferę kompetencji określonego organu władzy, która przesądza o jego istocie i możliwości dalszego funkcjonowania.

Wyrok, który zapadł przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym, ma ogromne znaczenie dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego, bowiem może przesądzić o kierunku wykładni przepisów Konstytucji RP oraz samorządowych ustaw ustrojowych odnoszących się do zasady samodzielności, w części dotyczącej prawa wypowiedzania się samorządów w sprawach publicznych, dotyczących realizowanych przez nie zadań.

Orzeczenie jest nieprawomocne. Wojewoda może złożyć skargę kasacyjną do Naczelnego Sądu Administracyjnego. Po otrzymaniu pisemnego uzasadnienia wyroku wrócimy do sprawy.